

MARIESTAD

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN

Verksamhetsberättelse 2017

Folkhälsorådet

Mariestads kommun

Inledning

I arbetet med folkhälsa och välfärdsutveckling samverkar kommunen med Östra Hälso- och Sjukvårdsnämnden i ett politiskt styrt folkhälsoråd som verkar lokalt i Mariestads kommun. Samverkan styrs av ett lokalt avtal om folkhälsoarbetet 2016-2017.

Folkhälsoarbetet i Mariestads kommun har varit riktat till hela befolkningen. Folkhälsorådet har valt att prioritera tidiga insatser till barn och ungdomar.

Folkhälsorådet och folkhälsorådets medel stödjer arbetet för:

- Mariestads kommuns folkhälsomål **"Friska och trygga kommuninvånare med den bästa livskvalitén "**
- Östra Hälso- och sjukvårdsnämnderna övergripande mål **"Invånarna i Skaraborg ska ha bäst hälsa i Sverige år 2020"**

Folkhälsorådet och folkhälsorådets ledningsgrupp leder den övergripande utvecklingen av folkhälsoarbetet i kommunen. Folkhälsorådet har drivit arbetet utifrån "Folkhälsostrategi 2014-2017 för Mariestads vision 2030". Samtliga nämnder har i uppdrag att varje år upprätta en handlingsplan till folkhälsostrategin. Dessa handlingsplaner följs upp av kommunstyrelsen.

Folkhälsorådet har bedrivit arbete utifrån "Strategi för förebyggande arbete mot alkohol, narkotika, dopning och tobak 2016-2019". Samtliga nämnder har upprätta en handlingsplan till strategin som följs upp varje år av kommunstyrelsen.

Mariestads, Törebodas och Gullspångs kommun (MTG) har ett gemensamt Brottsförebyggande- och trafiksäkerhetsråd. Arbetet utgår från det gemensamma samverkansavtalet polis och MTG kommunerna. Organisatoriskt lyder det brottsförebyggande- och trafiksäkerhetsrådet under folkhälsoråden i de tre kommunerna.

Folkhälsostrategi 2014-2017 för Mariestads Vision 2030

Prioriterade målgrupper för folkhälsoarbetet är barn & unga, äldre samt personer med funktionsnedsättning.

Ledstjärna för folkhälsoarbete är Mariestads kommuns Vision 2030. Utifrån den har folkhälsomålet **"Friska och trygga kommuninvånare med den bästa livskvalitén** satts.

För att folkhälsomålet effektivt ska kunna nås har tre prioriterade målområden utsetts:

- Delaktighet och inflytande
- Trygga och goda uppväxtvillkor
- Goda levnadsvanor

Uppföljning av verksamhetsplanen för folkhälsorådet 2017

Målområde: Delaktighet och inflytande i samhället

Delaktighet och inflytande i samhället är en av de mest grundläggande förutsättningarna för folkhälsan. Jämlika och jämställda livsvillkor, liksom social integration har betydelse för god hälsa och hållbar utveckling. Att känna sig trygg är en rättighet och en förutsättning för att kunna delta i samhällslivet.

- Attraktiva och trygga utomhusmiljöer.
- En trygg och säker kommun
- Öka seniorers möjlighet att själva forma och ta ansvar för en hälsosam ålderdom.

Uppföljning

Utveckla samverkan mellan organisationer, kommunen och Västra Götalandsregionen för ett ökat folkhälsoarbete

Nätverket "Livsstil och Hälsa", där folkhälsostrategerna i Mariestad, Töreboda och Gullspångs kommuner tillsammans med studieförbunden (Studieförbundet, Sensus, NBV, Bilda, Medborgarskolan, ABF och Vuxenskolan) möts, har haft fyra möten och under året samverkat med andra aktörer. HSN har gett studieförbunden och folkhögskolorna i Skaraborg, via Västra Götalands Bildningsförbund, ett uppdrag att utöver "Kost och motion" arbeta med projektet "Matmöten" 2017-2018. Under 2017 har tre aktiviteter genomförts i varje kommun; en öppen aktivitet, en aktivitet riktad till en grupp som studieförbunden sällan når samt en "pop-up"-aktivitet i ett oväntat sammanhang. I Mariestads kommun erbjöds en öppen inspirationsföreläsning i samband med Skördefesten, en träff kring frukost genomfördes tillsammans med AME och en grillning av grönsaker tillsammans med en lokal kock genomfördes i samband med en större fordonsträff.

Ökad kunskap och fortbildning kring Folkhälsa

Politiker och tjänstemän från Mariestads kommun och Östra Hälso- och sjukvårdsnämnden har deltagit på folkhälsokonferenser i Västra Götalandsregionen, exempelvis konferensen "Engagemang & Tillit – Skaraborgsenhetens folkhälsokonferens 2017 i Skara den 23:e november. Inför konferensen togs en film om folkhälsoarbetet i Skaraborg fram, där Mariestads kommun deltog med sitt hälsofrämjande projekt för personer inom kommunens LSS- och särskoleverksamhet.

Brottsförebyggande arbete

Brottsförebyggande- och trafiksäkerhetsrådet (BRÅ) i Mariestad, Töreboda och Gullspångs kommuner är en tvärssektoriell arbetsgrupp med representanter från Polisen, sektor utbildning, sektor stöd och omsorg, kommunal teknik MTG, kommunledningskontoret. Under 2017 har även räddningstjänsten kommit med i samverkan. Organisatoriskt leder det brottsförebyggande rådet under folkhälsoråden i de tre kommunerna. En styrgrupp är tillsatt som består av två ledamöter från respektive folkhälsoråd, denna styrgrupp fungerar som en länk mellan folkhälsoråden och arbetsgruppen.

Arbetet har genomförts utifrån samverkansavtalet kommun-polis. Samverkansavtalet har förnyats och gäller till och med 2019. 2017 års fokusområden har varit: Våld i nära relation, Ungdomar i riskzon, Yrkes- och livsstilskriminella samt Trafikbrott och trafik som störande element. För mer information se uppföljning av samverkansavtal kommun-polis 2016-2019. Ett gemensamt medborgarlöfte avlades från polisen och kommunen om att särskilt fokusera på ungdomar i riskzon och på platser där ungdomar möts för att tidigt fånga upp ungdomar som riskerar att dras in i kriminalitet och/eller ett missbruk.

Seniormässa

Den 6:e september 2017 arrangerade Pensionärsorganisationerna (PRO, SKPF, SPF, SPRF och RPG) i samarbetet Folkhälsorådet och kommunen seniormässan "Fyll åren med liv – fyll åren med liv!". 57 utställare fanns med på mässan. Mässan lockade mellan 1100 och 1300 personer och många av dessa lyssnade på föredrag, deltog i tipspromenad och lotterier samt besökte utställarna. Syftet med mässan är att främja det friska åldrandet.

"Peppar Peppar"

är en nationell satsning från Socialstyrelsen som bygger på att stärka seniorers säkerhet utifrån fallolyckor. Dagen arrangeras i samverkan med kommunala pensionärsrådets företrädare för pensionärsorganisationerna, Närhälsans rehabilitering och sektor stöd och omsorg, cirka 350 pensionärer besökte utställningen. Det fanns tipspromenad och det bjöds på kaffe. Information från bland annat Socialstyrelsen om fallförebyggande, kommunens Uppsökande verksamhet, Kommunens kostnhet om vikten av en allsidig kost för att motverka undernäring och därmed minska risken för fall. Försäljning av halkskydd/broddar anordnades i samarbete med Apoteket.

Trygg och säker informations aktiviteter:

Säkerhets-5:an är en temadag som alla i årskurs 5 får delta i där de får lära för livet om eld, trafiksäkerhet, kluriga ställningstaganden och första hjälpen. En trafikkalender har skickats hem till alla elever i åk f-6 med information om säker trafik.

Temavecka om funktionsnedsättningar

I september anordnades en temavecka med namnet "Rätt att synas" och underrubriken "normer, funktionsnedsättningar och psykisk hälsa". Föreningslivet, Svenska kyrkan, studieförbund och kommunens verksamheter anordnade ca 20 programpunkter med föreläsningar, filmvisning och aktiviteter. Syftet var att öka allmänhetens kunskap om vad funktionsnedsättningar kan vara och innebära samt visa på hur detta påverkas av samhällets normer och därmed psykisk hälsa. Många fick också chans att prova nya aktiviteter.

Sommarkollo 2017

Sommarkollo har i år bedrivits i fritidsgårdarnas regi under två sommarveckor på Karlsholme folkpark/Tunaholmskolan med ekonomisk finansiering av folkhälsorådet. Sommarkollot är ett samarbetsprojekt mellan fritidsgårdarna, folkhälsorådet och Karlsholme folkpark. Det vänder sig till barn i årskurs 4, 5 och 6 som inte är inskrivna i kommunens fritidshemsverksamhet. Sommarkollot är en dagkoloniverksamhet mellan 10.00 - 16.00 i 9 dagar. 35 barn i åldern 10-12 år deltog i 2017 års sommarkollo. Deltagaravgiften var 350 kr/deltagare.

Målområde: Barn och ungas uppväxtvillkor

Förhållanden under uppväxten får konsekvenser långt fram i livet. I barndomen grundläggs förutsättningar för god psykisk och fysisk hälsa.

- Trygga och goda uppväxtvillkor för barn och ungdomar i familjen och på fritiden.
- En trygg och hälsofrämjande skol- och förskolemiljö som syftar till att långsiktigt främja elevernas fysisk och psykiska hälsa
- Senarelägga debuten och minska bruket av, alkohol narkotika, dopning, tobak och spel bland ungdomar

Uppföljning

Hälsofrämjande skolutveckling- ökad fysisk aktivitet och goda matvanor

Sex skolor med förskoleklass till år 6 har under 2017 använt sig av verktyget Trivselprogrammet. Det erbjuder en metod för att få ökad fysisk aktivitet, trygghet och struktur på rasterna. Programmet involverar eleverna i arbetet som också fungerar som förebyggande i relation till konflikter, kränkningar och mobbing.

Utveckling av Familjecentralen Pärlan

Familjecentralen Pärlan har deltagit i skaraborgsprojektet "Utveckla familjecentralerna inför framtiden". Familjecentralen har utvecklat samarbetet med alla aktörer i verksamheten BVC, MHV, förskolan och familjebehandlingen samt skrivit ett nytt samverkansavtal. Utvecklingen av verksamheten sker kontinuerligt.

Förvaltningsövergripande Drog- och Alkohol Samverkan

Arbetsgruppen "Ungdomsforum mot droger" arbetade under året vidare med representanter från skolan, socialtjänsten, folkhälsoenheten och polisen. Samarbetet har utvecklats för att minska användningen av alkohol och droger bland ungdomar.

Drogförebyggande fältassistent

Kommunstyrelsens arbetsutskott har under en treårsperiod avsatt medel för att kunna fokusera på drogförebyggande arbete bland barn och ungdomar i Mariestad kommun. Folkhälsorådet har stött projektet med 400 000 under 2017. Projektet innebär att en drogförebyggande fältassistent under en treårsperiod utvecklar kommunens drogförebyggande arbete med fokus på samordning av arbete, föräldrainformation och stöd, tidiga insatser och tillgänglighetsbegränsning. Fältassistenten driver också kompetensutveckling.

Stöd till föräldrar och andra vuxna

Folkhälsorådet har under 2017 gett en arbetsgrupp i uppdrag att ta fram en handlingsplan för kommunen kan stärka och stödja föräldrar och andra vuxna i deras viktiga engagemang för unga. Fyra öppna föreläsningar har genomförts med teman kring vad unga möter och föräldraskap. Mellan 70 och 135 besökare har besökt föreläsningarna som också kombinerats med fika och möjlighet att samtala med representanter från olika verksamheter

inom kommunen. En av föreläsningarna genomfördes i samverkan med Rotary. Andra aktiviteter inom handlingsplanen, som avser insatser över längre tid, har tagits fram och arbetet har påbörjats.

Dopningsfritt Skaraborg

Mariestads kommun medverkar i Dopningsfritt Skaraborg som arbetar mot dopning på träningsanläggningar. Det är ett samarbete mellan Skaraborgs kommuner, träningsanläggningar, polisen och Skaraborgsenheten för folkhälsa. Syftet med samarbetet är att man ska kunna träna på dopningsfria anläggningar (gym) och att de som vill ha hjälp med sitt missbruk ska få den hjälp som behövs. Drygt 50 träningsanläggningar (gym) i Skaraborgs 15 kommuner ingår i samarbetet. Under 2017 har flera av träningsanläggningarna i Mariestad påbörjat anmodningar till dopingtester. Utöver detta har de tydlig information om dopningens biverkningar uppsatt på sina träningsanläggningar samt fungerar som ambassadörer för en dopningsfri träning.

Målområde: Goda Levnadsvanor

Var och en ska ges förutsättningar att ta ansvar för sin hälsa. Hälsa och livsstil påverkas till stor del av samhällets sociala, ekonomiska, miljömässiga och kulturella förhållanden.

- Skapa förutsättningar för en aktiv och stimulerade fritid
- Skapa förutsättningar för en god psykisk och fysisk hälsa
- Främja goda/sunda matvanor och fysisk aktivitet

Uppföljning

Psykisk ohälsa-suicidprevention

Hälsoprojekt "Relationer och sexualitet för personer inom Mariestad, Töreboda och Gullspångs (MTG) kommuners LSS- och särskoleverksamhet 2015-2017".

Projektet har pågått under 2015-2017 och består av tre delar; relationer och sexualitet, våld i nära relation och alkohol och droger. Syftet med projektet är att personer inom kommunernas LSS- och särskoleverksamhet ska uppleva att de får kunskap och stöd från personalen inom projektets områden. Under året har utbildning för personal samt handledare genomförts. Arbetet har kommit igång ute i verksamheterna och en handlingsplan för att projektets innehåll ska leva vidare har tagits fram. En fortsättning av projektet har börjat ta form i Mariestads kommun, med fokus på att stärka kommunikationen för och kring brukarna.

Under 2017 har kommunen arbetat med att utveckla handlingsplaner/riktlinjer vid suicid samt kartlagt behov av utbildning m.m. Det arbetet sker mer hjälp av Regionens folkhälsokommitté som finansierar att Suicidprevention i Väst ger stöd till kommunerna. Det

sker i samarbetet MTG-kommunerna och Götene kommun genom processtöd i arbete med utveckling av det suicidpreventiva arbetet.

Livsstilsdag åk 8

Samtliga elever (åk 8) har klassvis deltagit i en livsstilsdag under höstterminen och vårterminen. Eleverna har under en förmiddag i smågrupper fått träffa personal från Folk tandvården och ungdomsmottagningen. Ämnen som diskuterats har varit vad och hur man bör äta för att må bra men också hur man kan skydda sina tänder från erosions skador och kariesangrepp. Ungdomsmottagningen har genom värderingsövningar samtalat med eleverna kring områden som vänskap, relationer och kärlek samt visat ungdomsmottagningens lokaler.

Kommunens förebyggarteam har också besökt i stort sett alla elever i åk 6, då med fokus på samtal om självkänsla - inte minst hos tjejer.

Ekonomisk redovisning Folkhälsorådet Mariestad 2017

Folkhälsorådets budget är 711 980 kronor. Hälsa- och sjukvårdsnämnden Östra Skaraborg och Mariestads kommun har beslutat att avsätta 15 kronor per invånare.

Intäkter	Budget	Utfall
Mariestads kommun	356 000 kr	356 000
Hälsa- och Sjukvårdsnämnden Östra Skaraborg	355 980 kr	355 980
Kostnader		
Delaktighet och inflytande i samhället	150 000 kr	143 152
Barns och ungas uppväxtvillkor	500 000 kr	499 961
Goda Levnadsvanor	62 000 kr	52 325
Utan aktivitet	0 kr	15 654
Summa	711 980 kr	<u>711 092</u>

Resultat + 888 kr

Återbetalning av ej förbrukande medel (50%), 445 kr kronor till Hälsa- och sjukvårdsnämnden Östra Skaraborg BG 396 -1059 den 27/1 -18.

Mariestad 180127
Gabriella Idholt
Folkhälsostateg

Organisation

Folkhälsoråd 2017

Folkhälsorådet är ett samverkansorgan mellan Mariestads kommun och Västra Götalandsregionen Hälsa- och sjukvårdsnämnden Östra, vars syfte är att initiera, utveckla och samordna det tvärssektoriella folkhälsoarbetet.

Folkhälsorådet består av politiker från kommunen och Västra Götalandsregionen.

Folkhälsorådets arbetsätt och arbetsuppgifter

Folkhälsorådet ska leda folkhälsoarbetet i kommunen genom att:

- ta fram mål/målsättningar
- verka för att konsekvenser för folkhälsan belyses i nämndernas planering och beslutsprocess
- åiterrapportera till respektive nämnd från folkhälsorådets sammanträden

Folkhälsorådet är remissinstans i frågor som rör folkhälsan eller folkhälsoarbetet i kommunen. Folkhälsorådet ansvarar för att kommunens vision och mål för folkhälsoarbetet blir känt hos kommunens nämnder, bolag samt bland kommuninvånarna.

Folkhälsorådet/folkhälsoplaneraren ska informera kommunstyrelsen om hur folkhälsoarbetet utvecklas i samband med att verksamhetsplanen för kommande år fastställs i kommunen.

Folkhälsorådet mötesdatum 2017

Plats: stadshuset i Mariestad

Måndagen den 27 februari, kl. 14:00-16:00

Måndagen den 8 maj, kl. 08:30-10:30

Måndagen 25 september, kl. 14:00-16:00

Måndagen den 11 december, kl. 08:30-10:30

Folkhälsorådet medlemmar

Johan Abrahamsson (m)	Ordförande	(Kommunstyrelsen)
Björn Fagerlund (m)	Ledamot	(Kommunstyrelsen)
Ida Ekeröth (s)	Ledamot	(Kommunstyrelsen)
Anette Karlsson (m)	Ledamot	(Barn och utbildningsnämnden)
Sture Pettersson (s)	Ledamot	(Barn och utbildningsnämnden)
Jan Hallström (fp)	Ledamot	(Socialnämnden)
Janne Jansson (s)	Ledamot	(Socialnämnden)
Ulrika Johansson (c)	Vice ordförande	(Östra Hälsa- och sjukvårdsnämnden)
Karl Wiktorsson (s)	Ledamot	(Östra Hälsa- och sjukvårdsnämnden)

Kristofer Svensson
Gabriella Idholt

Kommunchef
Folkhälsostrateg

Sektor Ledning
Folkhälsoenheten Skaraborg

Folkhälsorådets Ledningsgrupp

Under folkhälsorådet finns en ledningstjänstemannagrupp som fungerar som en länk mellan politiker och tjänstemän i folkhälsofrågor. Ledningsgruppen ansvarar för att föra ut information och uppdrag ut i organisationerna. Ledningsgruppen ansvarar också för beredning och uppföljning av folkhälsorådets beslut.

Syftet med ledningsgruppen är att utveckla det strategiska folkhälsoarbetet samt är att förbättra samverkan mellan kommunala förvaltningar och primärvård. Gruppen verkar också för att skapa samverkan med andra aktörer inom t.ex. näringsliv, föreningar och andra frivilligorganisationer.

Folkhälsorådet ledningsgrupps mötesdatum 2017

Tisdag den 7 februari kl. 14:00-16:00

Tisdagen den 25 april kl. 14:00-16:00

Torsdagen den 14 september kl. 14:00-16:00

Tisdagen den 21 november kl. 14:00-16:00

(Ett möte inför varje Folkhälsoråd.)

Folkhälsorådets ledningsgrupp

Stefan Wallenå/Kristofer Svensson
Anette Karlsson
Anna- Karin Yséus
Thomas Johansson

Sektor Ledning
Sektor Stöd och Omsorg
Sektor Utbildning
Sektor Samhällsbyggnad

Ann-Marie Furustam
Christina Hassel Gustavsson

Vårdcentralen, Närhälsan VG-region
Folktandvården, VG-region

Gabriella Idholt

Avdelning folkhälsa,
Skaraborgsenheten, VG-region